

Europos
Komisija

KAS YRA ES MAKROREGIONINĖ STRATEGIJA?

Europos Sąjungos (ES) makroregioninė strategija yra politikos programa, padedanti tame pačiame regione esančioms šalims kartu spręsti problemas (pvz., taršos, tinkamumo laivybai, pasaulinės verslo konkurencijos ir t. t.) arba geriau išnaudoti savo bendrą potencialą. Tokiu būdu jos gauna naudos iš glaudesnio bendradarbiavimo, o jų politika gali būti veiksmingesnė nei sprendžiant problemas atskirai. ES makroregioninę strategiją gali remti ES fondai, įskaitant Europos struktūrinius ir investicijų fondus.

Siekiant padidinti ES makroregioninių strategijų sėkmės galimybes, dalyvaujantys partneriai (valstybės narės, regionai, savivaldybės, NVO ir kt.) privalo pagrįsti savo veiksmus keletu pagrindinių principų: atitinkama partneryste ir tinkamu bendradarbiavimo mechanizmu, geru veiksmų koordinavimu dėl atitinkamų politikos krypčių bei jų finansavimo šaltinių ir stipriu bendradarbiavimu makroregiono šalyse ir sektoriuose bei tarp jų.

KAS INICIJUOJA STRATEGIJĄ?

ES makroregionines strategijas per Europos Vadovų Tarybą inicijuoja ir jų prašo atitinkamos ES valstybės narės (ir kai kuriais atvejais ES nepriklausančios šalys), esančios toje pačioje geografinėje vietovėje. Europos Vadovų Tarybos prašymu strategijas rengia ir priima Europos Komisija.

Todėl strategijos yra visiškai tarpvyriausybines iniciatyvos, o jų įgyvendinimas labai priklauso nuo dalyvaujančių šalių įsipareigojimo ir geranoriškumo. Procesas yra toks pat svarbus, kaip ir rezultatas: jis turi būti integracinis ir pagrįstas principu „iš apačios į viršų“, kad būtų užtikrinta atsakomybė.

KOKIE YRA PAGRINDINIAI ASPEKTAI?

Strategijos nėra susijusios su naujais ES fondais, teisės aktais ar formaliomis struktūromis – jos paremtos koordinavimu ir sinergija. Tai reiškia optimalų visų esamų finansinių šaltinių (ES, nacionalinių, regioninių, privačių ir kt.) panaudojimą, geresnį galiojančių teisės aktų įgyvendinimą ir geresnį naudojimąsi esamomis institucijomis visais lygmenimis.

ES makroregioninės strategijos yra skirtos problemoms ir galimybėms, būdingoms tam tikroms geografinėms vietovėms, kurios yra pernelyg vietinės reikšmės, kad tiesiogiai domintų visą ES, tačiau pernelyg plačios, kad būtų veiksmingai sprendžiamos nacionaliniu lygmeniu. Kitaip tariant, jos yra tiltas tarp ES ir vietos politikos formavimo.

Strategijų tikslai yra strateginiai ir ilgalaikiai, dėl kurių bendrai susitaria dalyvaujančios šalys. Jos skiriasi priklausomai nuo atitinkamo makroregiono poreikių, todėl svarbu atkreipti dėmesį į strateginius klausimus, kurie suteikia pridėtinės vertės horizontaliosioms ES politikos kryptims.

Kiekviena strategija apima įvairių lygmenų dalyvius (tarptautinius, nacionalinius, regioninius, vietinius), sektorius (viešąjį, privatųjį, pilietinės visuomenės) ir kompetencijos sritis, tokiu būdu suteikiant platformą nuosekliam daugelio šalių, sektorių ir lygmenų valdymui.

Šiuo metu yra priimtos keturios makroregioninės strategijos, papildytos koreguojamuoju veiksmų planu, kuris bus reguliariai atnaujinamas atsižvelgiant į naujus poreikius ir kintančią aplinką:

- ES Baltijos jūros regiono strategija (2009 m.);
- ES strategija dėl Dunojaus regiono (2010 m.);
- ES strategija dėl Adrijos ir Jonijos jūrų regiono (2014 m.);
- ES strategija dėl Alpių regiono (2015 m.).

Jos taikomos 19 ES valstybių narių ir 8 ES nepriklausančioms šalims, atstovaujančioms daugiau kaip 340 mln. žmonių¹:

- **19 ES VALSTYBIŲ NARIŲ:** Austrija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Italija, Kroatija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija ir Vokietija;
- **8 ES NEPRIKLAUSANČIOS ŠALYS:** Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija, Lichtenšteinas, Moldova, Serbija, Šveicarija ir Ukraina.

Kai kurios ES šalys, kaip antai Vokietija ir Slovėnija, dalyvauja trijose strategijose, tuo tarpu Kroatija, Italija ir Austrija – dvejose. Trys ES nepriklausančios šalys – Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija ir Serbija – dalyvauja dvejose ES makroregioninėse strategijose.

PAGRINDINIAI STRATEGIJOS VEIKĖJAI

Kiekviena makroregioninė strategija, kurioje dalyvauja įvairūs veikėjai, turi šiek tiek kitokius valdymo būdus, nes atsižvelgiama į regionų specifiką. Nepaisant to, galima nustatyti bendrus pagrindinius vykdytojus.

ES lygmuo

Europos Komisija vaidina pagrindinį vaidmenį strategiškai koordinuojant pagrindinius strategijos įgyvendinimo etapus. Be to, aukšto lygio ES makroregioninių strategijų grupė, kurią sudaro visų 28 ES valstybių narių ir ES nepriklausančių šalių, dalyvaujančių strategijose, atstovai, susitinka apsvarstyti bendro požiūrio į visas ES makroregionines strategijas.

Nacionalinis / regioninis lygmuo

Kiekvienoje dalyvaujančioje šalyje nacionaliniai koordinatoriai yra atsakingi už bendrą strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir paramą savo šalyje.

Teminės srities lygmuo

Teminėms sritims vadovauja teminių sričių koordinatoriai (politikos / prioritetinių sričių, horizontaliųjų veiksmų, ramsčių ar veiksmų koordinatoriai), kurie atstovauja makroregionų interesams. Juos remia kolegos iš atitinkamų regionų ir jie yra suskirstyti į iniciatyvines grupes. Jų pagrindinis vaidmuo yra skatinti bendrų projektų, kurie padės pasiekti strategijos tikslų, kūrimą. Be to, remiantis tokių projektų rezultatais ir sėkme, jų vaidmuo yra daryti įtaką atitinkamų šalių ir regionų politikos turiniui ir įgyvendinimui, siekiant ilgalaikėje perspektyvoje pagerinti makroregionų padėtį pasaulyje.

KRYŽMINIS STRATEGINIS BENDRADARBIAVIMAS

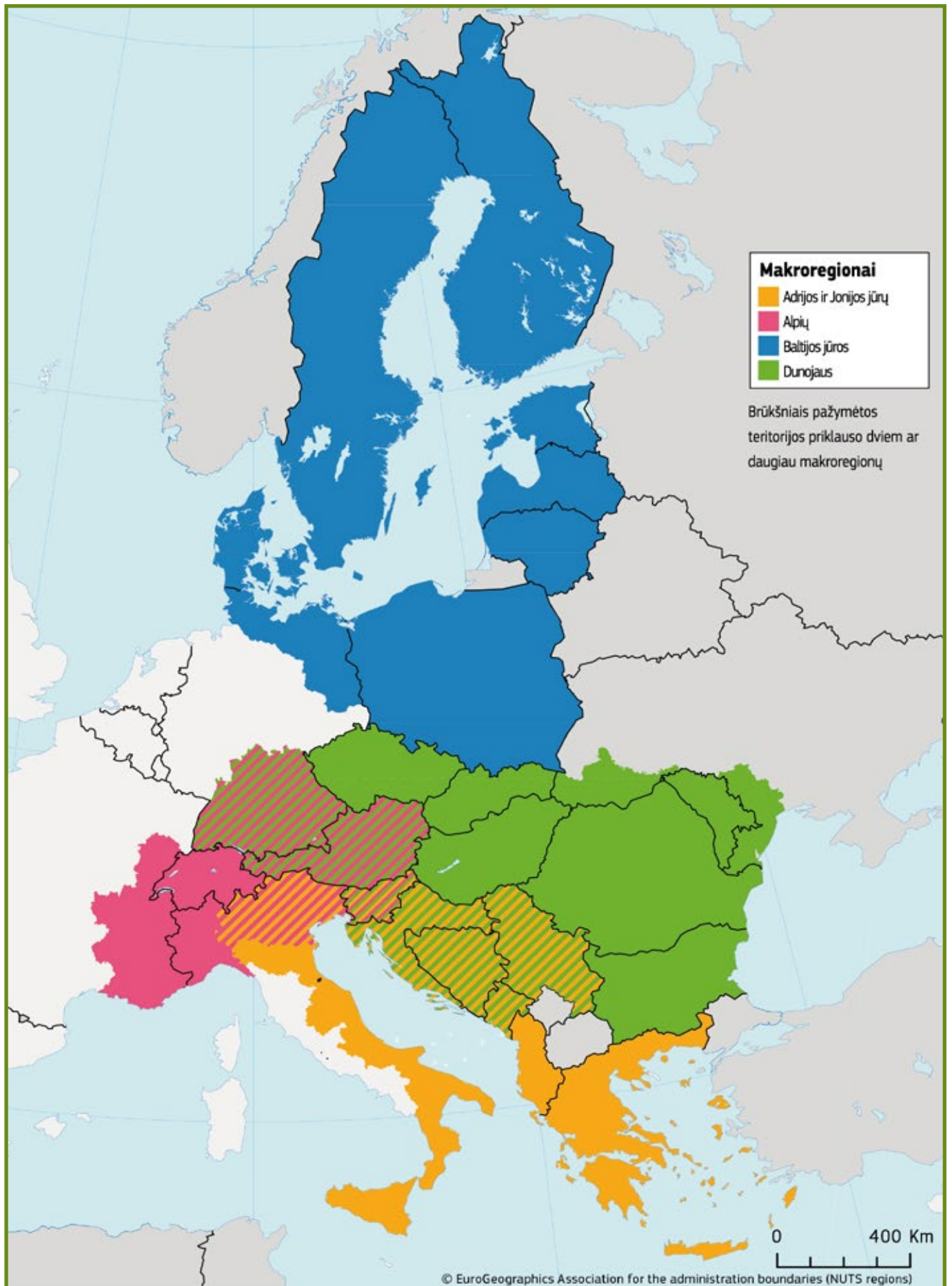
Labai svarbu bendradarbiauti ir koordinuoti skirtingas makroregionines strategijas, siekiant maksimaliai padidinti tarpusavio naudą ir poveikį. Tai yra dar svarbiau, kai strategijos sutampa geografiškai. Kryžminis strateginis bendradarbiavimas gali būti įvairių formų (pvz., bendrų projektų įgyvendinimas, dalijimasis geriausia praktika ir patirtimi ir kt.).

Pavyzdžiui:

- ES makroregioninių strategijų savaitės organizavimas Slovėnijoje (Portorožas) 2017 m. rugsėjo mėn., siekiant keistis patirtimi ir tobulinti bendravimo veiksmus;
- projektas „DanuBalt“, kuriuo siekiama įveikti sveikatos inovacijų ir mokslinių tyrimų skirtumus Dunojaus bei Baltijos jūros regionuose ir kurį įgyvendina suinteresuotieji subjektai iš dviejų makroregionų;
- 2016 m. balandžio mėn. Sarajeve vykęs Regioninio bendradarbiavimo tarybos ir Jungtinių Tautų aplinkos programos bendras seminaras leido svarbiems ES strategijos dėl Adrijos ir Jonijos jūrų regiono (EUSAIR) ir ES strategijos dėl Dunojaus regiono (EUSDR) pareigūnams palyginti prioritetus, susijusius su aplinkosaugos problemomis Vakarų Balkanuose;
- dėl žymaus EUSDR ir EUSAIR (Slovėnijos, Kroatijos, Serbijos, Juodkalnijos bei Bosnijos ir Hercegovinos) geografinio sutapimo buvo surengti bendri susitikimai teminėse bendrų interesų srityse, pavyzdžiui, transporto, energetikos ir aplinkos. Panašūs EUSDR ir EUSALP pagrindinių veikėjų susitikimai vyko, pavyzdžiui, energetikos srityje.

Apibendrinant, makroregioninių strategijų pridėtinė vertė apibūdinama tarpsektoriniu požiūriu, tarpvalstybiniu aspektu (įskaitant ES nepriklausančių šalių dalyvavimą) ir indėliu į geresnį daugiapakopį valdymą. Tačiau tai ambicinga koncepcija, kurios konsolidacijai ir rezultatams reikia laiko.

1) Šaltinis: Eurostatas, Pasaulio bankas, Ukrainos nacionalinė statistikos institucija

DAUGIAU INFORMACIJOS:

ES makroregioninės strategijos

http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/policy/cooperation/macro-regional-strategies/

**ES Baltijos
jūros regiono
strategija:**
www.balticsea-region.eu/

**ES strategija dėl
Adrijos ir Jonijos
jūrų regiono:**
www.adriatic-ionian.eu/

**ES strategija dėl
Dunojaus regiono:**
www.danube-region.eu/

**ES strategija dėl
Alpių regiono:**
www.alpine-region.eu/

@RegioInterreg, @EU_Regional

Turite klausimų apie Europos Sąjungą?
Jums gali padėti „Europe Direct“:
00 800 6 7 8 9 10 11,
<http://europedirect.europa.eu>

Šio leidinio interaktyvi versija, kurioje
pateikiamos nuorodos į internetinį
turinį, prieinama PDF ir HTML formatais:
http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/information/publications/

© Europos Sąjunga, 2017

Viršelio nuotrauka: © Creative Commons – Pixabay
Pakartotinai leidžiama naudoti nurodžius šaltinį.

Europos Komisijos dokumentų pakartotinio naudojimo tvarka reglamentuojama Sprendimu 2011/833/ES
(OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Naudoti ir atgaminti nuotraukas ar kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso ES, galima
tik turint autorių teisių turėtojo leidimą.

PDF ISBN 978-92-79-76608-4 doi:10.2776/185236 KN-07-17-103-LT-N